

یادداشت

غول‌های نفتی منتظر مجوز ورود

محمد ابراهیمی

● بلافاصله پس از رای کنکره آمریکا به تمدید قانون تحریم‌ها علیه ایران (ISA) وزارت نفت از تمایل شرکت انگلیسی- هلندی شل برای امضای تفاهم‌نامه مطالعاتی برای سه میدان نفتی و گازی بزرگ پرده برداشت و تنها چند روز بعد نیز این تفاهم‌نامه در حضور مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و معاون مدیرعامل شرکت شل امضا شد. ورود این شرکت به ایران اگرچه به‌منظور انجام فعالیت‌های مطالعاتی در میدان‌های آزادگان جنوبی، میدان گازی کیش و میدان نفتی یادآوران بوده اما هم‌زمانی آن با زمزمه‌های تأیید قانون تحریم‌های ایران از سوی رئیس‌جمهور آمریکا، پیام روشن را به سایر سرمایه‌گذاران و شرکت‌های فعال در حوزه نفت و گاز مخابره کرد که با وجود تصمیمات خارج از عرف ایالات متحده آمریکا، عزم این سرمایه‌گذاران برای فعالیت در صنعت نفت و گاز ایران جزم است. قبل از این هم شرکت‌های توتال فرانسه، شرکت ملی نفت چین و سایر شرکت‌های صاحب‌نام فعال در حوزه انرژی قراردادهای توافق‌نامه‌هایی برای مطالعه و اجرای طرح‌های توسعه‌ای در میداین نفت و گاز کشور امضا کرده بودند. به این موضوع از سه منظر می‌توان نگاه کرد؛ اول از بعد بستری‌های سیاسی ایجادشده از سوی وزارت خارجه به‌عنوان دستگاه دیپلماسی، دوم از زاویه اقدامات وزارت نفت به‌عنوان دستگاه متولی تأمین و بهره‌برداری از منابع عظیم نفت و گاز کشور و سوم از نظر تأثیرات متقابلی که این دو نهاد بر یکدیگر گذاشته و کشور را از وضعیت انفعال گذشته به پویایی نسبی رسانده است.

دولت یازدهم که با آگاهی از وضعیت نامطلوب کشور در عباد اقتصادی و با هدف تنش‌زدایی از روابط خارجی، بهبود وضعیت اقتصادی و نهایتاً ارتقای سطح رفاه مردم به میدان آمده بود، با کمساردن دیپلمات‌های کارگرفته بر مستند وزارت امور خارجه، از طریق مذاکرات سازنده هسته‌ای با نمایندگان جامعه بین‌المللی موفق شد در سایه حمایت ملی از برنامه جامع اقدام مشترک ایران و کشورهای ۵+۱ فشارهای سیاسی را تقلیل داده و از راه تفاهم به بهبود فضای اقتصادی داخل کمک کند. این اقدامات در کشور می‌مثل ایران با دراختیارداشتن منابع بزرگ انرژی جهان که به‌دلیل تحریم‌های ناعادالانه امکان بهره‌برداری از ظرفیت‌های نفتی و گازی‌اش را از دست داده بود، به‌تنبهایی کافی نبود و تحقق ثمرات توافق هسته‌ای می‌بایست از طریق وزارت نفت پیگیری می‌شد. دقیقاً به‌همین دلیل بود که وزیر نفت بلافاصله پس از شروع کار خود از اولویت‌هایی در بخش بالادستی نفت و گاز سخن گفت که شاید در آن زمان بسیار خوش‌بینانه به‌نظر می‌رسید. اولویت‌هایی نظیر بازگرداندن کشور به سطح تولیدات نفتی قبل از تحریم‌ها، جذب سرمایه‌گذاری برای توسعه میداین نفتی با اولویت میداین نفتی مشترک و بازپس‌گیری جایگاه کشور در تولید و صادرات نفت. اقدامات وزارت نفت در این خصوص که بدون تعلل آغاز شده بود، منجر به پیشرفت درخورتوجه در فعالیت‌های مطالعاتی و اجرای طرح‌های توسعه‌ای در میداین نفتی و گازی شد و اخیراً فاز ۱۱ به‌عنوان آخرین فاز تعیین‌تکلیف‌شده از بزرگ‌ترین میدان مشترک گازی جهان بین ایران و قطر نیز سامان یافت. البته اقدامات وزارت نفت صرفاً به حوزه‌های گازی محدود نبود و دولت حسن روحانی در آخرین سال از این دوره ریاست‌جمهوری برای اجرا و تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با شناسایی آسیب‌های ناشی از فقدان سرمایه‌گذاری که منجر به عقب‌ماندگی کشور در برداشت منابع نفتی شده بود، با استفاده حداکثری از توان شرکت‌های داخلی و خارجی ضمن اجرای «طرح توسعه یکپارچه میداین مشترک غرب کارون» برداشت از این میداین بکر و عظیم نفتی را در صدر برنامه‌های اولویت‌دار قرار داد تا در نهایت در پایان سال ۱۳۹۷، ظرفیت تولید از میداین آزادگان جنوبی، آزادگان شمالی، یادآوران و یاران جنوبی به بیش از ۷۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد.

امسا این طرح‌های ازدیاد برداشت در حوزه نفت و گاز کشور که با تکیه بر توانمندی داخل و استفاده از ایده‌های جدید نظیر طراحی مدل جدید قراردادهای نفتی (IPC) شرکت‌های قدرتمند خارجی را متقاعد به بازگشت کرده بود، در جلسه ۱۷۱ کشور صادرکننده نفت اواخر ماه نوامبر میلادی به ثمر نشست تا اثرات مذاکرات هسته‌ای این‌بار در حوزه نفت و گاز کشور نمایان‌تر شده و به لطف سیاست‌های منطقه‌ی وزارت نفت که مبتنی بر بازپس‌گیری سهم تولید و صادرات بود، اولاً سازمان اوپک که به سازمانی منفعل و متأثر تبدیل شده بود، به جایگاه قبلی خود به‌عنوان نهادی تأثیرگذار برگردد و ثانیاً قیمت جهانی نفت به تیع اجماع تولیدکننده عضو و غیرعضو اوپک برای کاهش تولید به سطحی پدیرفتنی برسد. موفقیتی که شروع آن با مذاکرات هسته‌ای در دستگاه دیپلماسی کشور بود و بخش درخورتوجهی از نتایجش در دستاوردهای نفتی نمایان شد. جایی که با وجود به‌مه‌دی آمریکایی‌ها مثل مصوبه اخیر کنکره، شرکت‌های بزرگ نفتی مترصد صدور مجوز برای گسترش فعالیت‌های خود در صنعت نفت و گاز کشور هستند.

اقتصاد

عکس: عباس کوثری، شرق

محمود صادقی از افزایش قدرت چانه‌زنی کارفرمایان با خصوصی‌سازی‌های انجام‌شده خبر داد

کارفرمایان بر نردبان دولت

انتظار می‌رفت دولت فعلی دست‌پرورده‌های دولت هرج و مرج طلب قبلی را اصلاح می‌کرد

کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. اینها مبانی قانون اساسی است.

در هر گونه قانون‌گذاری باید به اصول قانون اساسی توجه کنیم و در قانون اساسی هم پیش‌بینی شده قوانینی که به تصویب مجلس می‌رسد، باید با این قانون مطابقت داشته باشد و شورای نگهبان هم این اختیار و وظیفه را دارد در صورتی که لوائح تصویبی مجلس با اینها مغایرت داشته باشد، آنها را رد کند، اما در تصویب لایحه قانون کار که نهایتاً در سال ۶۹ به تصویب رسید و چندسالی هم مورد بحث و بررسی بود، لایحه قانون کار با نگاه عمومی و حقوقی حمایتی از دید اجتماعی تدوین شد و بعدها هم دیدیم شورای نگهبان با ایرادهایی در روابط ملکی رد کرد. نگاهی که به رد لایحه منجر می‌شود، نگاه فقه خصوصی است و آن ذهنیت سنتی که فقهای شورای نگهبان داشتند و هنوز هم این نگاه غلبه دارد، روابط بین کارگر و کارفرما را در چارچوب قرارداد کار و اجازه اشخاص تلقی کرده‌اند. نگاهی که این لایحه را به مقول‌ه اعتبار رسمی شورای نگهبان دارد، ناظر بر آن است که معاملات در اموال غیرمنقول باید با سند رسمی صورت بگیرد و درصورتی‌که سند عادی نباشد، اعتبار ندارد. این امر در روابط اجتماعی نظم برقرار می‌کند اما شورای نگهبان می‌گوید قراردادی که هست با هر شکلی ولو اینکه اسم رسمی هم نباشد، اعتبار دارد که باعث مشکلاتی در روابط ملکی و اقتصادی و مفاسد در این حوزه شده است. آنچه اتفاق افتاد، این بود که این جنبه‌ها را شورای نگهبان در نظر نگرفت و منجر به شکل‌گیری مجمع تشخیص مصلحت نظام و نهایتاً این قانون تصویب شد.

دوستان به ضعف‌های این قانون اشاره کردند. انتظاری که به‌طور طبیعی داشتیم این بود که با این قانون‌گذاری فرایند تکاملی پیدا کنیم و قانون را اجرا کنیم و در جهت هدف‌هایی که در قانون اساسی مقرر شده، این قانون را کامل‌تر کنیم اما متأسفانه همواره نگاهی که به این قانون شده، به‌عنوان قانون ضدکار است که منجر به کاهش بهره‌وری و کاهش سرمایه‌گذاری شده و نهایتاً زرمزه‌هایی که همواره برای اصلاح این قانون مطرح بوده است، آنچه در قانون پنج‌ساله پنجم در ماده ۲۳ پیش‌بینی شده می‌گوید دولت موظف است به منظور ایجاد انعطاف و حل اختلاف کارگران و کارفرمایان و

همسودکردن منافع دو طرف و تقویت همسویی منافع آنان با تکالیف دولت با رویکرد حمایت از تولید و سه‌جانبه‌گرایی و تقویت شرایط و وضعیت‌های جدید کار با توجه به تغییرات فناوری و مقتضیات تولید کالا و خدمات و تقویت تشکلهای کارگری و کارفرمایی متضمن حق قانونی اعتراض صنفی، اقدام و لایحه قانون کار را اصلاح کند. در دولت گذشته در اجرای این تکلیف، ماده ۲۳ لایحه اصلاح قانون کار تهیه شد و مواد مختلف قانون کار را اصلاح کرد که با توجه به بازتاب‌هایی که داشت و فعالیت‌هایی که جامعه در کارگری کردند، از دستور کار خارج و به دولت عودت داده شد.

اتفاقی عجیب در دولت یازدهم

اتفاقی عجیب در دولت یازدهم افتاد که مختص این لایحه نیست. اتفاقی که افتاده این است که بسیاری از لوائحی که در دولت قبل به دولت تقدیم شده و بر اثر تغییر مجلس باید دوباره تقدیم شود، بدون هرگونه مطالعه‌ای، این لوائح را امضا کرده و به مجلس برگردانده‌اند. اولین نقد این است که بالاخره رویکرد این دولت با دولت سابق تفاوت دارد که خیر. دولت هرج‌ومرج‌طلبی که داشتیم و همه زیرساخت‌های اجتماعی را خراب کرد و با نگرش‌های

پیوبولیستی غیرمنطقی کشور را اداره می‌کرد، آیا با دولتی که دولت تدبیر و امید است، تفاوت ندارد. از این دولت انتظار می‌رفت کاری را که دست‌پرورده دولت قبلی بوده بازنگری کنند. در این لایحه، حذف تبصره ماده ۱۷، اصلاحات مربوط به ماده ۲۱ که مربوط به خاتمه کار است و افزودن بند «ز» به آن، خیلی خطرناک است که نگاه حقوق خصوصی است و کارفرما می‌تواند با توجه به تغییر شرایط اقتصادی به‌راحتی قرارداد کار را خاتمه دهد؛ یعنی اگر تورم بود و شرایط اقتصادی تغییر کرد و مقرون‌به‌صرفه نبود، می‌تواند شیء خودش را که مورد اجاره قرار داده به بیرون پرت کند. در ماده ۲۲ و ۳۲، صحبت از صندوق‌های بیمه ذریب به‌جای سازمان تأمین اجتماعی می‌کنند که نگران‌کننده است یا در ماده ۲۶ بحث تغییر عمده در شرایط کار را مطرح می‌کند؛ بحثی که به نظر باید به آن حساس باشیم، حذف تبصره ماده ۲۵ است که مربوط به هیات‌های تشخیص و حل‌اختلاف کار است که این تبصره در ماده ۲۵ متأسفانه کاملاً حذف شده است. برای من خیلی سؤال‌برانگیز است که مقصود از حذف این تبصره چیست. تبصره یک ماده ۲۵ می‌گوید رسیدگی به اختلافات ناشی از نوع این قرارداد در صلاحیت هیات تشخیص و حل اختلاف است که بدون هیچ توضیحی حذف شده و در حیطه صلاحیت‌های هیات ماده ۲۵ متأسفانه کاملاً حذف شده است.

منافع دولت در حمایت از کارفرماست

به نظر می‌آید آنچه در مجلس نهم منجر شد که این لایحه مسترد شود، مربوط به جهاتی است که مقرر شده بود در ماده ۲۳ قانون برنامه تأمین شود، اما نشد. از جمله تقویت تشکلهای کارگری و کارفرمایی که متضمن حق قانونی اعتراض صنفی است. به‌همین‌دلیل این لایحه برگردانده شد. نمایندگان مجلس کماکان معتقد هستند که این شرایط که در ماده ۲۳ مقرر شده، در جهت حمایت از کارفرمایان است که متضمن حق قانونی اعتراض به ریاست آقای محبوب توبیعی شده و رویکرد سه‌جانبه‌گرایی توجه کند و ترکیب دولت، کارفرما و کارگر انجام شود. اکنون در کمیسیون اجتماعی به‌نوعی نگاه انتقادی به این لایحه و رد آن وجود داشته، اما تصمیمی که عملاً گرفته شده، محول‌شدن بررسی

این لایحه در قالب سه‌جانبه‌گرایی در این کارگروه است، اما بنا بود به‌گونه‌ای اقتصاد بی‌ریزی شود که ثروت در دست افراد خاص نباشد و دولت به‌عنوان کارفرمای مطلق نباشد، اما اکنون دولت به‌عنوان کارفرمای بزرگ مطلق درآمده است. به‌ویژه با روند خصولتی‌سازی که برخی واحدهای بزرگ را روند خصولتی‌سازی در برخی واحدهای بزرگ را در ظاهر به بخش خصوصی عمومی واگذار کرده‌اند، واحدهای بزرگ را در ظاهر به بخش خصوصی عمومی واگذار کرده‌اند، قدرت چانه‌زنی در سمت کارفرمایی تقویت شده است و به نظر می‌رسد دولت به‌خاطر منافعی که دارد، عمدتاً مقرون‌به‌صرفه است که به کارفرما توجه کند و به این راه‌حل و خروجی این کارگروه نمی‌توان خیلی خوش‌بین بود. آیا طرف ضعیف‌تر در این کارگروه می‌تواند به طرف قوی‌تر غلبه کند و آیا دولت به‌عنوان حاکمیتی که بناسست نظم را برقرار کند و جانب طرف ضعیف‌تر را بگیرد، نقشش را بازی خواهد کرد یا بیشتر به کمک طرف قوی‌تر خواهد آمد؟ مشخص نیست. البته امیدواریم با تکاپوی فعالان اجتماعی، نهادهای صنفی و با ارتباطی که با مجلس شورای اسلامی برقرار می‌شود، اطلاعات کارشناسی و مشورتی به مجلس و نمایندگان مجلس انتقال داده شود که بتوانیم بر این مسئله فائق شویم.

خبر

۴۰ جایگاه سوخت کشور امروز به مزایده گذاشته می‌شود

● ایرنا؛ مشاور مدیرعامل سازمان خصوصی‌سازی گفت: دومین مرحله مزایده جایگاه‌های سوخت به تعداد ۴۰ جایگاه و ارزش پایه ده‌هزارو ۷۰۰میلیارد ریال امروز برگزار می‌شود. سیدجعفر سبحانی با اشاره به تجربه موفق برگزاری مزایده حدود صد جایگاه سوخت در ۱۵ شهرومرماه گذشته، گفت: مراجعه‌های مکرر متقاضیان برای حضور در مزایده و پُرکردن برگه‌ها و اسناد متناظر، می‌تواند حاکی از برگزاری مزایده‌ای پربرق و موفق باشد.

هشداروزارت صنعت به خریداران خودرو صفر

● ایسنا؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت در اطلاعیه‌ای درباره انعقاد قرارداد در قالب پیش‌فروش یا پرداخت وجه خرید خودرو به شرکت‌های فاقد مجوز پیش‌فروش از وزارت صنعت، معدن و تجارت، هشدار داد. وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد برای پیشگیری از بروز مشکلات ناشی از ایفانکردن تعهدات شرکت‌های عرضه‌کننده خودرو اعم از تولیدکنندگان داخلی یا واردکنندگان و لزوم نظارت و کنترل بر عرضه خودرو به شکل پیش‌فروش و براساس ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۹۵/۱/۲۸ مجدداً تأکید می‌شود پیش‌فروش خودرو صرفاً پس از اخذ مجوز از وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است. وزارت صنعت، معدن و تجارت از تمام متقاضیان خرید خودرو درخواست کرد از هرگونه انعقاد قرارداد در قالب پیش‌فروش خودرو با پرداخت وجه به شرکت‌هایی که فاقد مجوز پیش‌فروش صادره از این وزارتخانه هستند، اکیدا خودداری کنند.

معرفی ۱۰ هزار کارفرمای متخلف به مراجع قضائی

● مهر؛ اشتغال بالغ بر ۵۱ هزار تبعه بیگانه بدون مجوز در کشور شناسایی و بیش از ۱۰ هزار کارفرمای متخلف نیز که نسبت به جذب این افراد اقدام کرده بودند، به مراجع قضائی معرفی شدند. براساس آمار رسمی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی که به‌تازگی منتشر شده، در سال گذشته برای اشتغال شش‌هزارو ۱۷۴ تبعه بیگانه مجاز، پروانه اشتغال با «حق کار مشخص» صادر و پروانه اشتغال برای شش‌هزارو ۶۵۶ تبعه بیگانه نیز تمدید شد. همچنین در سال گذشته کارت اشتغال موقت به مدت حداکثر یک سال برای حدود ۳۶۳ هزارو ۸۷۶ تبعه بیگانه صادر یا تمدید شد. در سال ۹۴، اداره کل اشتغال اتباع بیگانه وزارت کار ۷۲ هزارو ۸۰۸ واحد را بازرسی کرد که ۵۱ هزارو ۲۲۲ شاغل غیرایرانی بدون مجوز شناسایی شدند و هزارو ۱۸۹ کارفرمای متخلف که به صورت غیرمجاز نسبت به جذب این افراد اقدام کرده بودند، به مراجع قضائی معرفی شدند. استان تهران با ۱۹ هزارو ۱۲۴ نفر بیشترین تعداد اتباع شاغل بدون مجوز و استان کردستان با سه نفر کمترین تعداد اتباع شاغل غیرمجاز را در سال گذشته به خود اختصاص دادند.

رئیس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی

تصمیم دولت رفرم پولی نیست

● تسنیم؛ رئیس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی با تأکید بر اینکه تصمیم اخیر دولت رفرم پولی نیست، گفت: درحال حاضر تغییر نام پول کشور اتفاق افتاده و برای به روزآوری، تومان به جای ریال انتخاب شد که درواقع هر ۱۰ ریال معادل یک تومان است. علی دیواندری درباره تصمیم دولت در تغییر واحد پولی کشور گفت: این موضوع ارتباطی با حذف صفر از پول ملی ندارد و اگر قرار باشد رقم پولی اتفاق بیفتد، نیازمند تصمیم‌گیری است ولی درحال حاضر دینار از واحد پولی کشور حذف شده است. درباره رفرم پولی قبلاً مطالعاتی در بانک مرکزی صورت گرفته ولی برای اجرا نیازمند به‌روزآوری است.

بی‌مهارتی مهم‌ترین علت بی‌کاری

● مهر؛ مشاور رئیس سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای کشور با اشاره به اینکه بی‌مهارتی مهم‌ترین علت بی‌کاری جوانان است، گفت: ۳۰ درصد متقاضیان آموزش‌های مهارتی از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی هستند. مجید تهرانیان در نشست خبری دومین المپیاد تکنیسین‌های کشور با اشاره به اینکه امروز یکی از مشکلات اساسی جامعه اشتغال است و مهم‌سئوالا به‌دنبال حل این مشکل هستند، گفت: یکی از مهم‌ترین پدیده‌های بی‌کاری، بعد از مشکلات اقتصادی و تولید، نبود مهارت در بین جوانان بی‌کاری است. مدیرکل آموزش فنی‌وحرفه‌ای استان تهران افزود: در استان تهران در مقطعی حدود ۳۵ هزار نفر متقاضی ورود به بازار کار وجود داشت و دقیقاً در همان مقطع زمانی شرکت‌ها و واحدهای اقتصادی متقاضی جذب ۳۵ هزار نیروی کار بودند اما به دلیل مهارت‌نداشتن متقاضیان کار، کارایی‌ها نمی‌توانستند این افراد را برای اشتغال به این نگاهاهای اقتصادی معرفی کنند. تهرانیان ادامه داد: امروز دانش‌آموختگان بسیاری در کشور هستند که با وجود داشتن مدارک دانشگاهی، مهارت لازم را ندارند.